

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 18 maja 2018 r.

Pozycja 85

POSTANOWIENIE

z dnia 23 lutego 2018 r.

Sygn. akt Ts 33/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Zbigniew Jędrzejewski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej I.C. w sprawie zgodności:

art. 12 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego (Dz. U. z 2015 r. poz. 410, ze zm.) z art. 64 ust. 2 w związku z art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej złożonej do Trybunału Konstytucyjnego 16 lutego 2017 r. (data nadania) I.C. (dalej: skarżący) wniósł o stwierdzenie, że art. 12 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego (Dz. U. z 2015 r. poz. 410, ze zm.) „narusza zasadę ochrony własności wyrażoną w art. 64 ust. 2 Konstytucji (...), w związku z zasadą równości wobec prawa wyrażoną w art. 32 Konstytucji”.

Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującą sprawą.

W pozwie złożonym przeciwko Zarządowi Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A. (dalej: JSW) skarżący domagał się zasądzenia na jego rzecz kwoty 1800 zł, wraz z ustawowymi odsetkami, tytułem ekwiwalentu pieniężnego za 3 tony węgla. W uzasadnieniu pozwu skarżący podał, że od roku 2015 nie otrzymał od JSW S.A. deputatu węglowego, przysługującego mu jako emerytowanemu pracownikowi spółki. Wskazał, że zgodnie z § 2 porozumienia zbiorowego zawartego 5 maja 2011 r. przez zarząd JSW oraz organizacje związków zawodowych działających w JSW – wszystkie pozostałe uregulowania wynikające ze stosowanych postanowień wypowiedzianych zakładowych układów zbiorowych pracy oraz obowiązujących w dniu zawarcia tego porozumienia regulaminów i porozumień w jednostkach organizacyjnych JSW pozostają bez zmian i są obowiązujące do czasu zarejestrowania i wdrożenia w życie nowego Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla pracowników JSW.

Wyrokiem z kwietnia 2016 r. (sygn. akt) Sąd Rejonowy w J. (dalej: Sąd Rejonowy; sąd I instancji) oddalił powództwo skarżącego. W uzasadnieniu stwierdził, że pozwana spółka nie jest obowiązana do świadczenia deputatu węglowego na rzecz powoda. Wskazał, że Za-

kładowe Układy Zbiorowe pracy obowiązywały do 1 stycznia 2010 r. Apelacja skarżącego została oddalona wyrokiem Sądu Okręgowego w G. z października 2016 r.

Zarządzeniem z 23 marca 2017 roku skarżący został wezwany do uzupełnienia braków formalnych złożonej skargi konstytucyjnej przez: wykazanie związku między zaskarżonym art. 12 ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego a orzeczeniem, w którym sąd rozstrzygnął ostatecznie o wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącego, dokładne określenie, w jakim zakresie i w jaki sposób zaskarżony przepis narusza zasadę ochrony własności wyrażoną w art. 64 ust. 2 Konstytucji w związku z zasadą równości wobec prawa wyrażoną w art. 32 Konstytucji, nadesłanie odpisu wyroku (i 4 kopii) Sądu Rejonowego oraz nadesłanie pełnomocnictwa szczególnego do sporządzenia skargi konstytucyjnej i reprezentowania skarżącego w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym (5 egzemplarzy), określającego dokładnie sprawę, do której zostało udzielone.

W piśmie z 3 kwietnia 2017 r. pełnomocnik skarżącego odniósł się do zarządzenia Sędziego TK w sprawie braków. Nadesłał również odpis wyroku Sądu Rejonowego zapadłego w sprawie oraz pełnomocnictwo szczególne udzielone mu przez skarżącego.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygania. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, lub jest oczywiście bezzasadna.

2. W myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji przedmiotem skargi konstytucyjnej może być tylko taki przepis, który stanowił normatywną podstawę ostatecznego orzeczenia wydanego w sprawie, w związku z którą wniesiono skargę konstytucyjną. Skutkiem powyższego, dla nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu konieczne jest wykazanie, iż rozstrzygnięcie dotyczące konstytucyjnych praw lub wolności skarżącego wydane zostało na podstawie zaskarżonego przepisu. Zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, regulacja prawna stanowiąca przedmiot skargi konstytucyjnej musi w taki sposób determinować, w sensie normatywnym, treść wydanego orzeczenia, że prowadzi to do wskazanego w skardze naruszenia praw lub wolności konstytucyjnych. Zaskarżony przepis stanowi podstawę indywidualnego rozstrzygnięcia w rozumieniu ustawy o Trybunale Konstytucyjnym zasadniczo tylko wtedy, kiedy owo rozstrzygnięcie – przy tym samym przedmiocie i zakresie spraw – byłoby lub mogło być inne w przypadku nieobowiązania normy prawnej o treści kwestionowanej przez skarżącego (zob. postanowienie z 15 lipca 2014 r., sygn. Ts 130/14, OTK nr 5/B/2014, poz. 507 i powołane tam orzecznictwo).

Zgodnie zaś z art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK skarga konstytucyjna powinna zawierać określenie kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącego, określonych w Konstytucji i w stosunku do którego skarżący domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją.

3. Skarżący zakwestionował konstytucyjność art. 12 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego (Dz. U. z 2015 r. poz. 410, ze zm.; dalej: u.o.f.g.w.k.). Zgodnie z ust. 1 tego przepisu byłemu pracownikowi kopalni postawionej w stan likwidacji przed 1 stycznia 2007 r., uprawnionemu do bezpłatnego węgla, który uzyskał

emeryturę lub rentę przed tym dniem, jest wypłacany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (dalej: ZUS), oprócz emerytury lub renty, ekwiwalent pieniężny. Przepis w ust. 2 stanowi, że pracownikowi likwidowanej kopalni, wchodzącej w skład przedsiębiorstwa, o którym mowa w art. 8 ust. 1 ustawy, który uzyska emeryturę lub rentę, jest wypłacany przez ZUS, oprócz emerytury lub renty, ekwiwalent pieniężny.

4. Wskazany przepis prawny nie może być uznany za podstawę prawną orzeczenia wskazanego przez skarżącego jako ostateczne.

4.1. Zaskarżony przepis nie ustala zobowiązań pracodawcy, a więc pozwanego, lecz zobowiązania ZUS wobec emerytowanego pracownika kopalni. Natomiast przedmiotem rozstrzygnięcia w sprawie, w której wniesiono skargę konstytucyjną, było zagadnienie, czy obowiązują przepisy prawa pracy, na podstawie których Zarząd JWS byłby zobowiązany do świadczenia na rzecz skarżącego deputatu węglowego lub jego ekwiwalentu pieniężnego. Jak bowiem podkreślił sąd w wyroku wydanym w sprawie, przedmiotem rozstrzygnięcia nie było uprawnienie do deputatu węglowego skarżącego w ogólności.

4.2. Skarżący, wezwany przez Trybunał do wskazania związku między zaskarżonym art. 12 u.o.f.g.w.k. a orzeczeniem, w którym sąd rozstrzygnął ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo obowiązkach, w piśmie z 3 kwietnia 2017 r. stwierdził, że „gdyby przepis art. 12 ust. 1 i 2 oraz następne ustawy [...], będące samodzielną podstawą świadczenia z tytułu prawa do bezpłatnego węgla, wprowadzał to uprawnienie [do deputatu węglowego lub jego ekwiwalentu finansowego] dla wszystkich osób uprawnionych, tj. emerytów i rencistów z zakładów górniczych (...) mógłby otrzymać świadczenie wynikające z prawa do bezpłatnego węgla w formie ekwiwalentu pieniężnego od ZUS (...)”.

Wbrew twierdzeniom pełnomocnika skarżącego – zaskarżony art. 12 u.o.f.g.w.k. nie jest samodzielną podstawą do otrzymywania deputatu węglowego w naturze. Zgodnie bowiem z treścią ustępu 1 ww. przepisu „byłemu pracownikowi kopalni postawionej w stan likwidacji (...), uprawnionemu do bezpłatnego węgla (...) jest wypłacany przez [ZUS], oprócz emerytury lub renty, ekwiwalent pieniężny”. Literalna wykładnia powyższej treści wskazuje, że uprawnienie do bezpłatnego węgla, przynależne emerytom i rencistom, wynika z innych przepisów, niż przepis zaskarżony.

Sądy I i II instancji orzekające w sprawie skarżącego, badając istnienie zobowiązania po stronie spółki JWS do wypłaty pieniężnego ekwiwalentu deputatu węglowego emerytowanemu pracownikowi, dokonały analizy obowiązywania przepisów regulujących to uprawnienie. Zasady wypłaty deputatów węglowych dla emerytów JSW były regulowane w zakładowych układach zbiorowych pracy, zawartych w latach 1991-1992. Jak jednak skonkludował Sąd w orzeczeniu wskazanym jako ostateczne w sprawie, wszystkie zawarte na terenie przedsiębiorstwa JSW zakładowe układy zbiorowe pracy uległy rozwiązaniu 31 grudnia 2009 r. – w wyniku ich skutecznego wypowiedzenia przez pozwaną spółkę. Przywrócenie ich obowiązywania wymagałoby ponownego ich zawarcia przez strony. W konsekwencji, żaden przepis prawa pracy nie zobowiązywał spółki JSW do wypłaty ekwiwalentu pieniężnego deputatu czy wydania go w naturze emerytowanemu pracownikowi.

Jakkolwiek bowiem konstrukcja prawna do deputatu węglowego wynika z art. 19 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1981 r. w sprawie szczególnych przywilejów dla pracowników górnictwa – Karta górnika (Dz. U. z 1982 r. Nr 2, poz. 13, ze zm., dalej: Karta górnika), to w odniesieniu do konkretnych pracodawców górniczych zachowała ona moc w zakresie wynagrodzenia i świadczeń związanych ze stosunkiem pracy tylko do momentu, w którym ich pracownicy zostali objęci postanowieniami układu zbiorowego

pracy lub innymi przepisami prawa pracy (art. 11 ustawy z dnia 2 lutego 1996 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw; Dz. U. Nr 24, poz. 110, ze zm.).

W konsekwencji, właśnie powyżej wskazane przepisy były podstawą orzeczenia wskazanego jako ostateczne, w zakresie, w jakim orzeczenie to odnosi się do uprawnienia do otrzymywania przez skarżącego od pracodawcy ekwiwalentu pieniężnego za należne mu świadczenia węgla w naturze.

4.3. W piśmie uzupełniającym braki wniesionej skargi stwierdzono również, że gdyby art. 12 u.o.f.g.w.k. w zaskarżonym brzmieniu obejmował swą dyspozycją wszystkich emerytów i rencistów – skarżący mógłby otrzymać alternatywnie „świadczenie (...) w naturze od któregoś z istniejących zakładów górniczych, wobec czego jego powództwo mogłoby zostać uwzględnione względem pozwanej JSW w wariancie roszczenia o wydanie świadczenia w naturze”.

Trybunał podnosi, że z treści uzasadnienia orzeczenia sądu II instancji w sprawie wynika, iż żądanie skarżącego odnosiło się jedynie do ekwiwalentu pieniężnego należnego mu, jego zdaniem, deputatu węglowego, nie zaś do świadczenia węgla w naturze.

Należy także zauważyć, że wbrew twierdzeniom skarżącego, zaproponowana przez niego zmiana art. 12 u.o.f.g.w.k. nie skutkowałaby nabyciem przez skarżącego prawa do żądania wydania w naturze węgla kamiennego przez przedsiębiorstwo, w którym był zatrudniony, jako że przepis ten nie reguluje w żaden sposób tych zagadnień.

Trybunał na marginesie wskazuje, że obowiązek wydawania przez przedsiębiorstwo górnicze byłemu pracownikowi kopalni postawionej w stan likwidacji bezpłatnego węgla w naturze, finansowanego z dotacji budżetowej, został sformułowany w art. 13 u.o.f.g.w.k. (w brzmieniu z 27 listopada 2015 r.). Jednak, powyższy przepis nie został w żaden sposób wskazany przez skarżącego do badania konstytucyjności. Trybunał podkreśla, że nie jest uprawniony do rozszerzania zakresu złożonej skargi konstytucyjnej.

Skoro zakwestionowany przez skarżącego przepis ustawy nie jest podstawą orzeczenia wskazanego jako ostateczne w sprawie – orzeczenie to nie wykazuje tym samym kwalifikacji, o której mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji. Złożona skarga konstytucyjna nie spełnia tym samym również wymogu wskazanego w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK.

5. W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty doręczenia tego postanowienia.